

Het belang van infrastructuur voor bedrijfsvestiging en –ontwikkeling

P.H.Pellenbarg

Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen

Rijksuniversiteit Groningen *Urban and Regional Research Institute URSI*

SBE bijeenkomst inz. nieuwe wegverbinding Groningen-Delfzijl
't Regthuys, Wirdum, 2 juni 2009

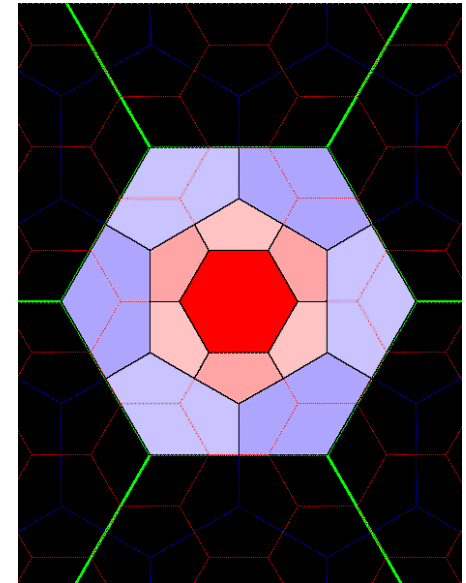
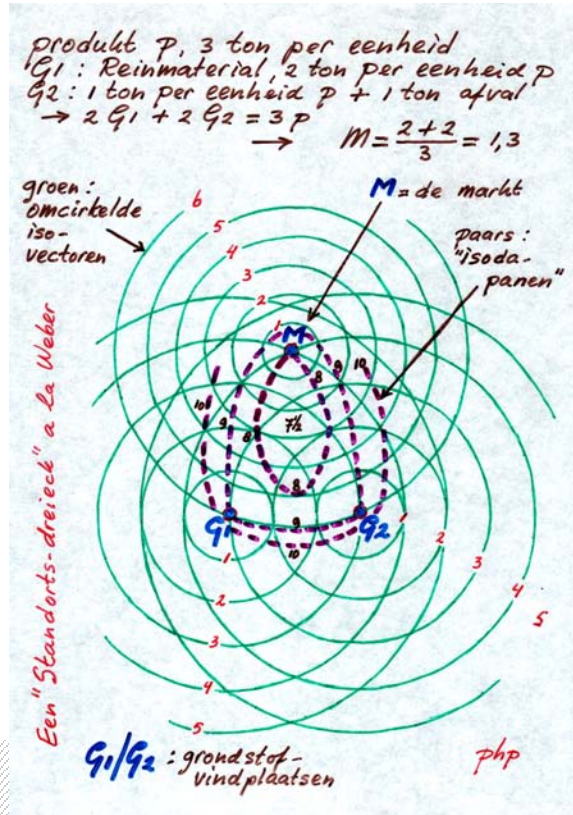
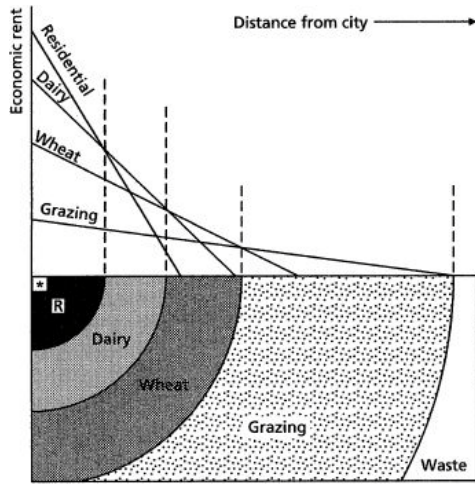
agenda

- › Transport/infra in de vestigingsplaatstheorie
- › Empirisch vestigingsplaatsonderzoek
- › Invloed van infrastructuur op beeldvorming:
 - Nationaal onderzoek
 - Regionaal onderzoek
 - Beeld en werkelijkheid
- › Conclusies

De klassieke vestigingsplaatstheorie:

> *transport en infra spelen een hoofdrol bij het bepalen van de beste vestigingsplaats*

De moderne vestigingsplaatstheorie:

(behavioraal, institutioneel, evolutionair)

> *Naarmate transportvoorzieningen (en arbeidslonen) minder variëren in de ruimte, groeit de betekenis van andere factoren:*

- > Agglomeratiefactoren
- > Netwerkvoordelen
- > Kenniscentra
- > Milieubeperkingen
- > Woonklimaat

West-Europa als één stedelijke ruimte: een 'level playing field' m.b.t. transport- en arbeidskosten, en m.b.t. agglomeratievoordelen

Empirisch vestigingsplaatsonderzoek

- › Héél veel verschillende uitkomsten,
door
- › Zeer verschillende onderzoeksopzetten
- › Ver uiteenlopende ruimtelijke schaalniveaus
- › Totaal verschillende vragenlijsten
enz.
- › Eenduidige conclusies moeilijk te trekken
- › Twee voorbeelden
- › en een mogelijke oplossing

NEUE STANDORTFAKTOREN FÜR MOBILE INVESTIERUNGEN IN EUROPA

FAKTOR/SEKTOR	<i>trad.ind.</i>	<i>mod.ind.</i>	<i>EHQ's</i>	<i>EDC's</i>	<i>Diensten</i>	<i>R&D</i>
NATIONALMARKT	Ns rs	Ns --	ns --	ns --	Ns rs	ns --
EUROPAISCHE IT.	NG rG	NG rG	Ns --	NG --	NG rG	NG RG
AHNLICH.BETRIEBE	-- --	-- RG	ns --	-- --	ns rs	NG RG
ANWES.DIENSTEN	-- --	-- rs	ns --	-- rs	ns rs	nG rs
VERFUGBARE SITES	-- rs	-- rs	-- --	-- rs	-- --	-- --
STEUERNIVEAU	-- --	ns --	Ns --	ns --	ns --	-- --
FREMDSPRACHEN	ns --	nG --	Ns --	Ns --	Ns --	-- --
BENEHM.BEHORDE	ns RG	ns RG	ns rG	ns --	ns --	Ns Rs
SUBVENTIONEN	ns Rs	ns Rs	-- --	ns --	ns --	ns rs
ARBEITSKRAFTE	ns Rs	ns Rs	-- --	ns --	ns rs	ns Rs
ARBEITSQUALITAT	-- rG	NG RG	Ns Rs	nG rG	NG RG	NG RG
ARB.MENTALITAT	ns rs	ns rs	-- --	ns --	-- --	-- --
GRUNDKOSTEN	ns Rs	ns Rs	Ns --	ns --	ns Rs	Ns --
ARBEITSKOSTEN	Ns Rs	ns rs	-- --	ns --	Ns Rs	ns --
QUALI. WEG/BAHN	Ns Rs	NG RG	ns Rs	NG RG	NG RG	nG rG
NAHE SEEHAFEN	ns rs	ns rs	-- --	NG RG	-- --	-- --
NAHE FLUGHAFEN	ns rs	nG rG	NG RG	NG RG	NG RG	nG rG
QUALI. TELECOM	ns rs	nG rG	NG RG	NG RG	NG RG	nG rG
KULTURFAKTOREN	ns rs	ns rs	ns --	-- --	-- rs	-- --
SCHULE EXPATS	-- --	nG RG	nG RG	-- rs	-- rG	-- rG
BILDUNGSBEDING.	-- --	-- rG	-- rG	-- --	-- rG	-- rG
ERHOLUNGSBED.	-- --	-- rG	-- rG	-- --	-- rG	-- rG
ATTRAKTIV.REGIO	-- --	-- RG	-- RG	-- rG	-- rG	-- RG

N = National/kritisch, n = national/wichtig

R = Regional/kritisch, r = regional/wichtig

G = Zuwachsend, s = stabil

Belang van locatiefactoren voor bedrijfssectoren

FAKTOR / SEKTOR	2/3	4	5	6	7	8	9
MARKTNAHE	+	++	++	+	+	+	+
ZULIEFERER IDEM	0	0	0	0	0	-	0
ROHMATERIALEN	0	++	0	-	-	-	-
ARBEIT: TECHNIKER	+	+	+	+	+	0	0
ARBEIT: KAUFMANNE	+	+	0	+	+	0	+
ARBEITSMENTALITAT	++	++	++	++	++	++	+
STRASSEN: INTERNATIONAL	+	-	0	+	+	0	+
STRASSEN: NATIONAL	+	-	+	+	++	+	-
BINNENSCHIFFFAHRT	-	--	0	--	0	--	+
EISENBAHNEN	-	-	-	-	0	--	-
LUFTHAFEN: NATIONAL	0	-	-	0	0	0	--
LUFTHAFEN: REGIONAL	-	-	-	-	0	-	--
SEEHAFEN	-	--	0	-	0	-	-
GRUNDKOSTEN	+	+	+	+	+	+	+
AUSBAU-MOGLICHKEITEN	+	+	+	+	+	+	+
REPRESENTATIVITAT	+	+	+	+	+	+	+
TELEKOMMUNIKATION	0	--	0	0	0	0	+
SUBCONTRACTORS	0	+	0	0	0	0	0
TRANSPORTBETRIEBE	+	-	0	+	0	0	0
UNIVERSITATEN/R&D	0	0	0	0	-	0	+
SUBVENTIONEN	+	0	+	+	+	0	0
BENEHMEN BEHORDE	+	+	++	++	+	+	+
UMWELTSCHUTZ	0	-	0	0	0	-	0
QUALITAT WOHNEN	0	+	0	+	0	+	0

(QUELLE: AEGIS--PROJECT, FRW/RUG 1993)

Resultaten van ongestructureerde interviews

(gewogen, als % vd gegeven antwoorden)

	LOKAAL	REGIONAAL	NATIONAAL	INTERNAT.	TOTAAL
LIGGING	0,0	0,6	21,1	0,2	22,0
INFRASTRUCTUUR	3,3	2,6	6,6	0,1	12,6
BEREIKBAARHEID	2,6	1,5	2,3	0,0	6,4
BINDING REGIO	1,0	0,4	9,5	0,0	10,8
EIGENSCH.PAND	7,8	1,8	0,8	0,0	10,4
KOSTEN ONR. GOED	2,0	1,5	1,0	0,1	4,6
OVERHEID	1,9	1,6	3,8	0,9	8,2
ARBEIDSMARKT	0,0	0,2	4,8	0,0	5,0
AGGLOMERATIE	1,3	6,1	4,9	0,0	6,7
MENTALITEIT	0,0	0,2	7,6	0,2	8,0
LEEFMILIEU	0,3	0,2	3,3	0,1	3,7
TOTAAL	19,0	11,1	67,5	1,4	100,0

Niet alle ondernemers zeggen wat ze denken...

Dus: we gaan op zoek naar de 'Mental Map' van de Nederlandse ondernemer, geleid door het motto van Albert Einstein:

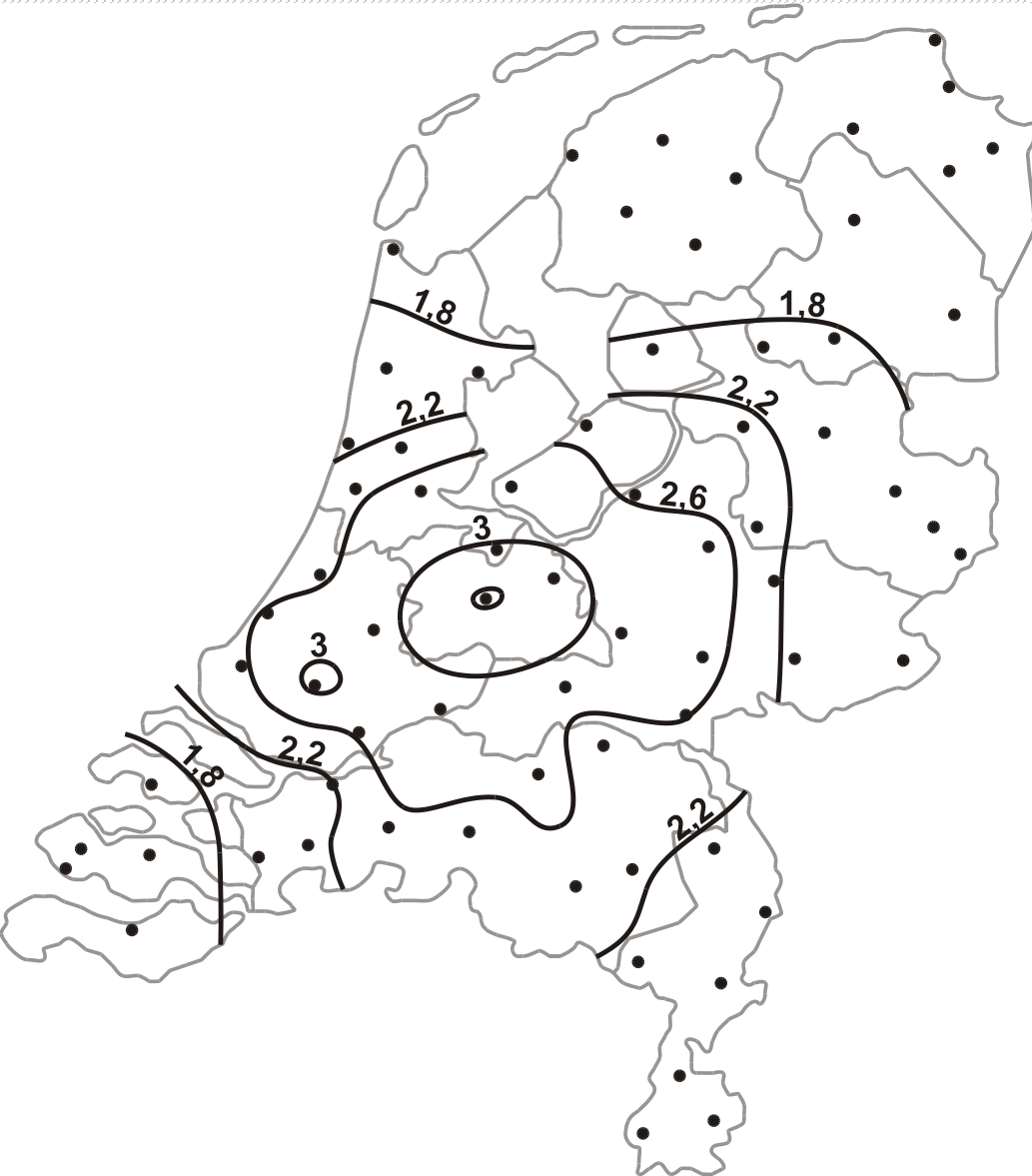
*Facts are facts
But perception is reality!"*

Nationale enquête
onder bedrijven
Met >10 wp

70 plaatsen om
te beoordelen

Gemiddelde waardering van de 70 lokaties in 1983

Bron:
Meester en Pellenbarg
Diverse publicaties

Gemiddelde waardering van de 70 lokaties in 1993

Bron:
Meester en Pellenburg
Diverse publicaties

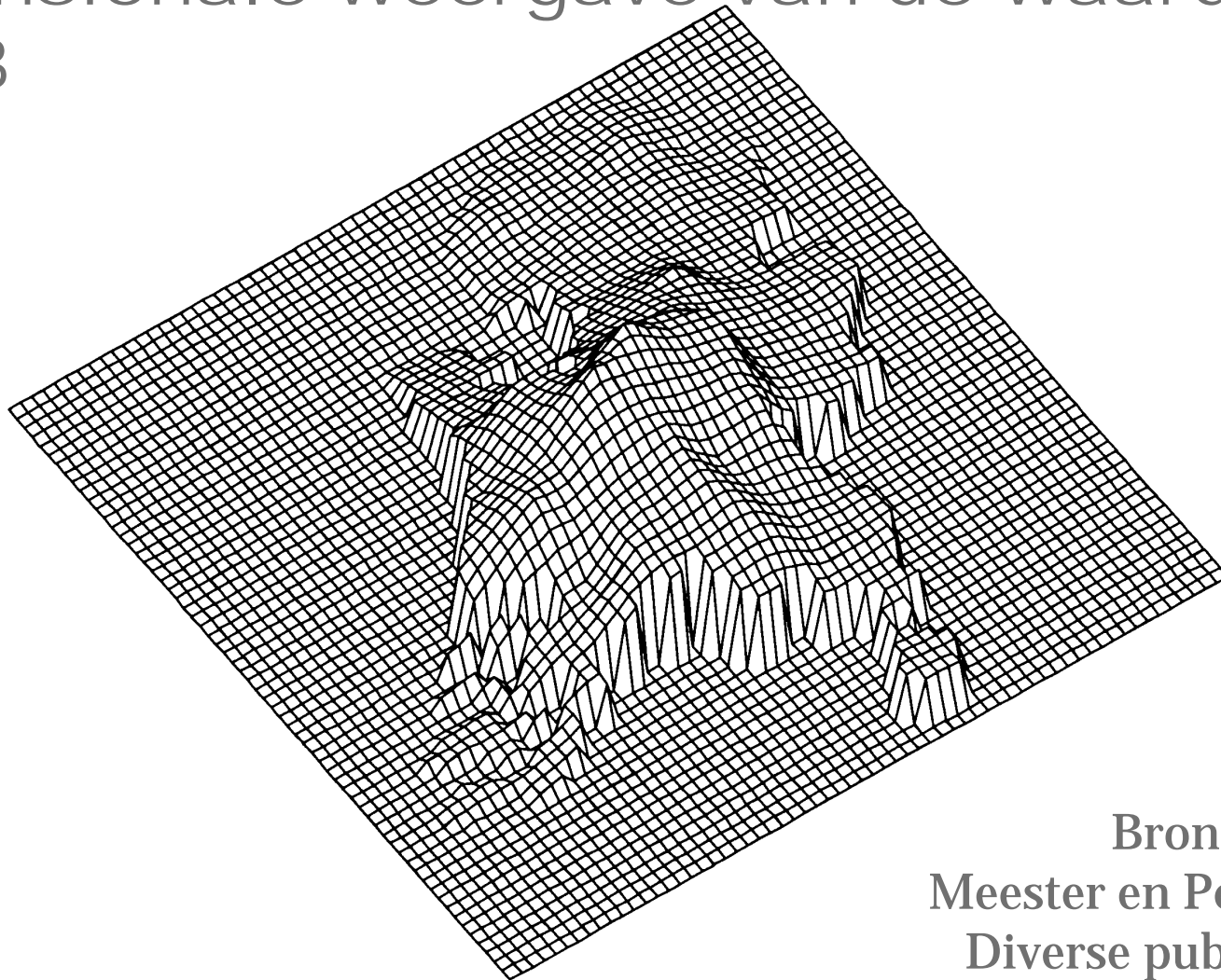

Gemiddelde waardering van de 70 lokaties in 2003

Bron:
Meester en Pellenburg
Diverse publicaties

3-dimensionale weergave van de waardering in 1993

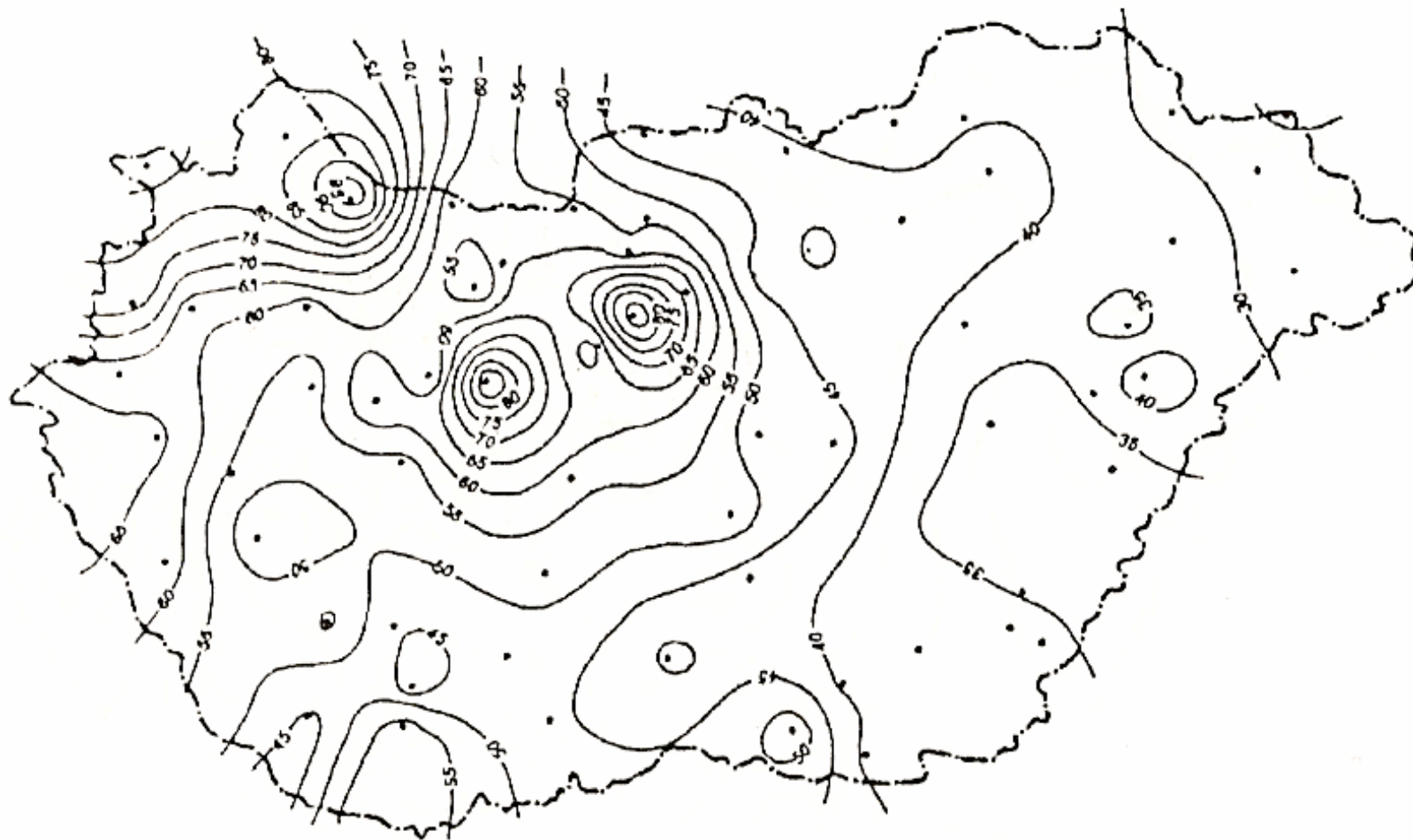
Bron:
Meester en Pellenburg
Diverse publicaties

AVERAGE VALUATION OF LOCATIONS IN GERMANY 1996

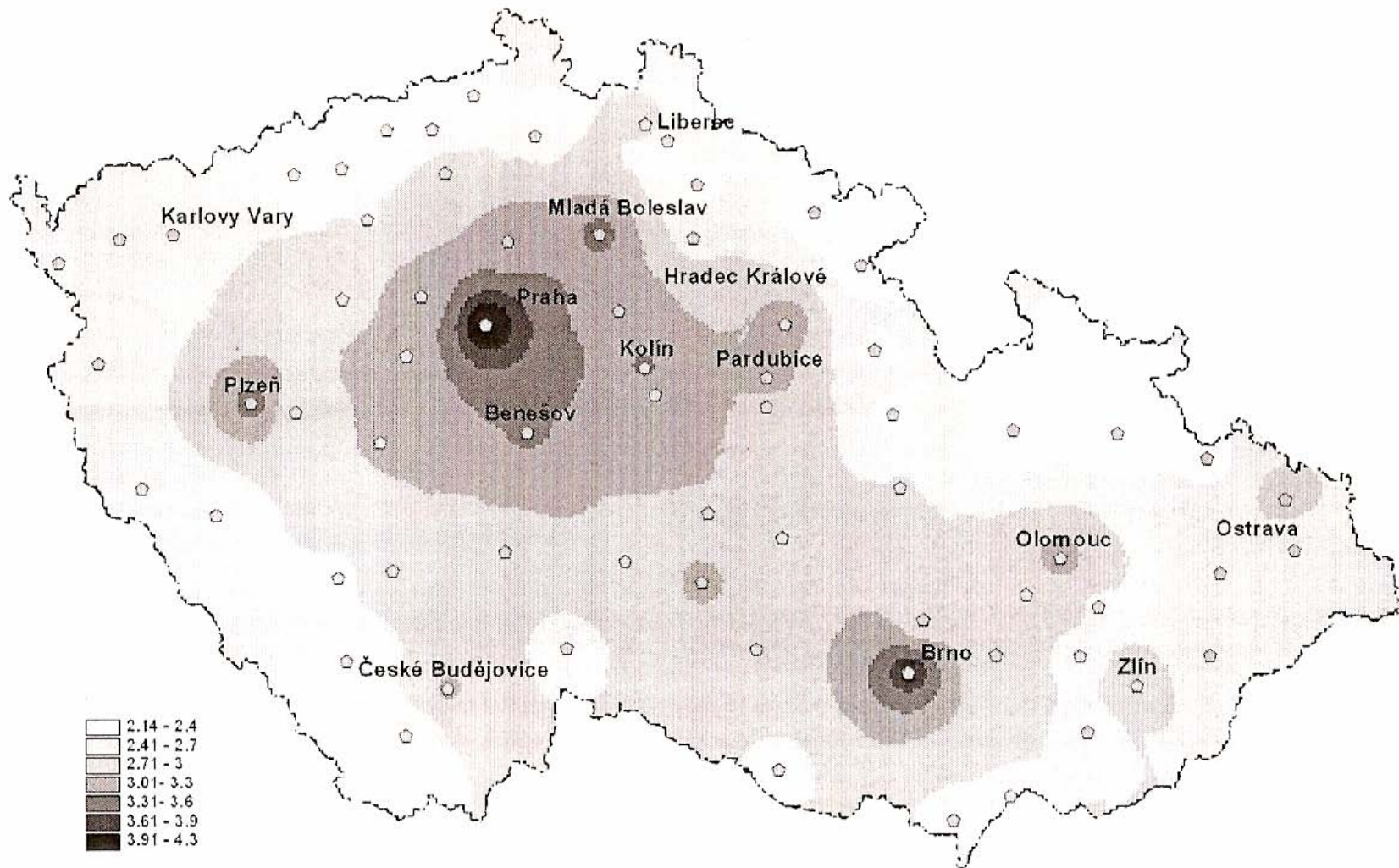

Source:
Meester 1999
(PhD thesis)

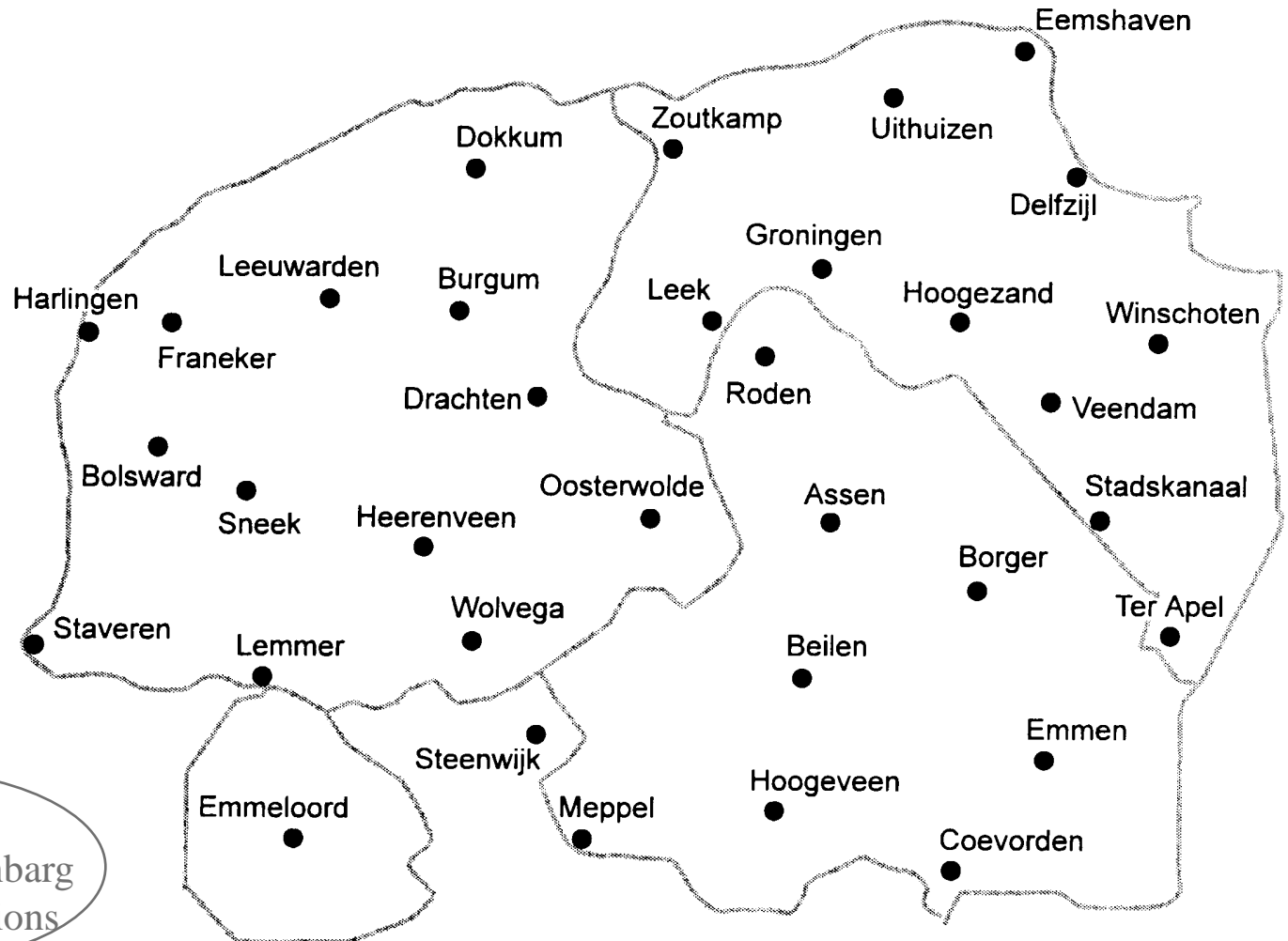
AVERAGE VALUATION OF LOCATIONS IN HUNGARY 1997/1998

AVERAGE VALUATION OF LOCATIONS IN THE CZECH REPUBLIC 2004

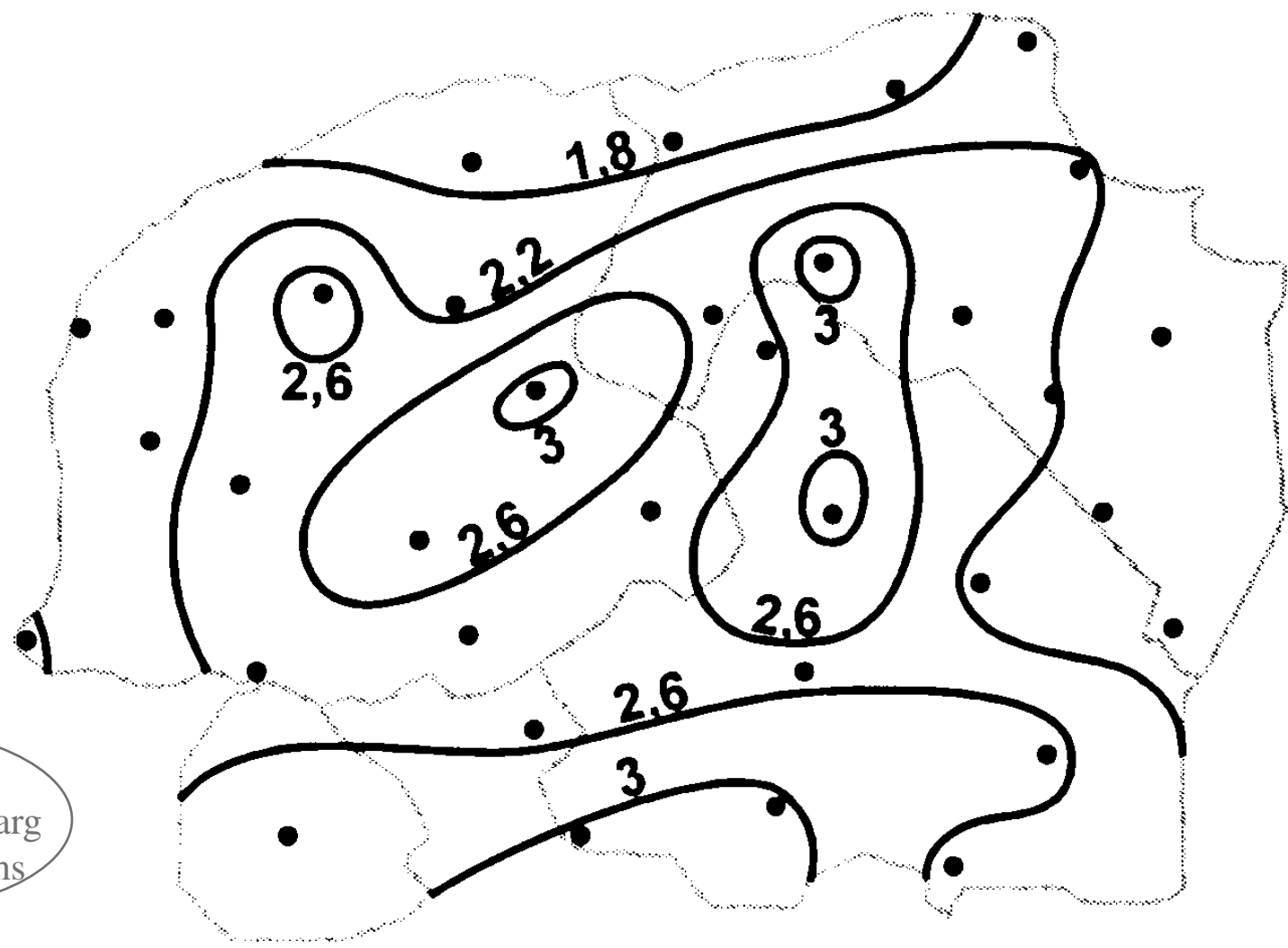
SURVEY OF LOCATION VALUATION IN THE NORTHERN NETHERLANDS, 1986

Source:
Meester en Pellenbarg
Various publications

AVERAGE RATING OF LOCATIONS IN THE NORTHERN NETHERLANDS, 1986

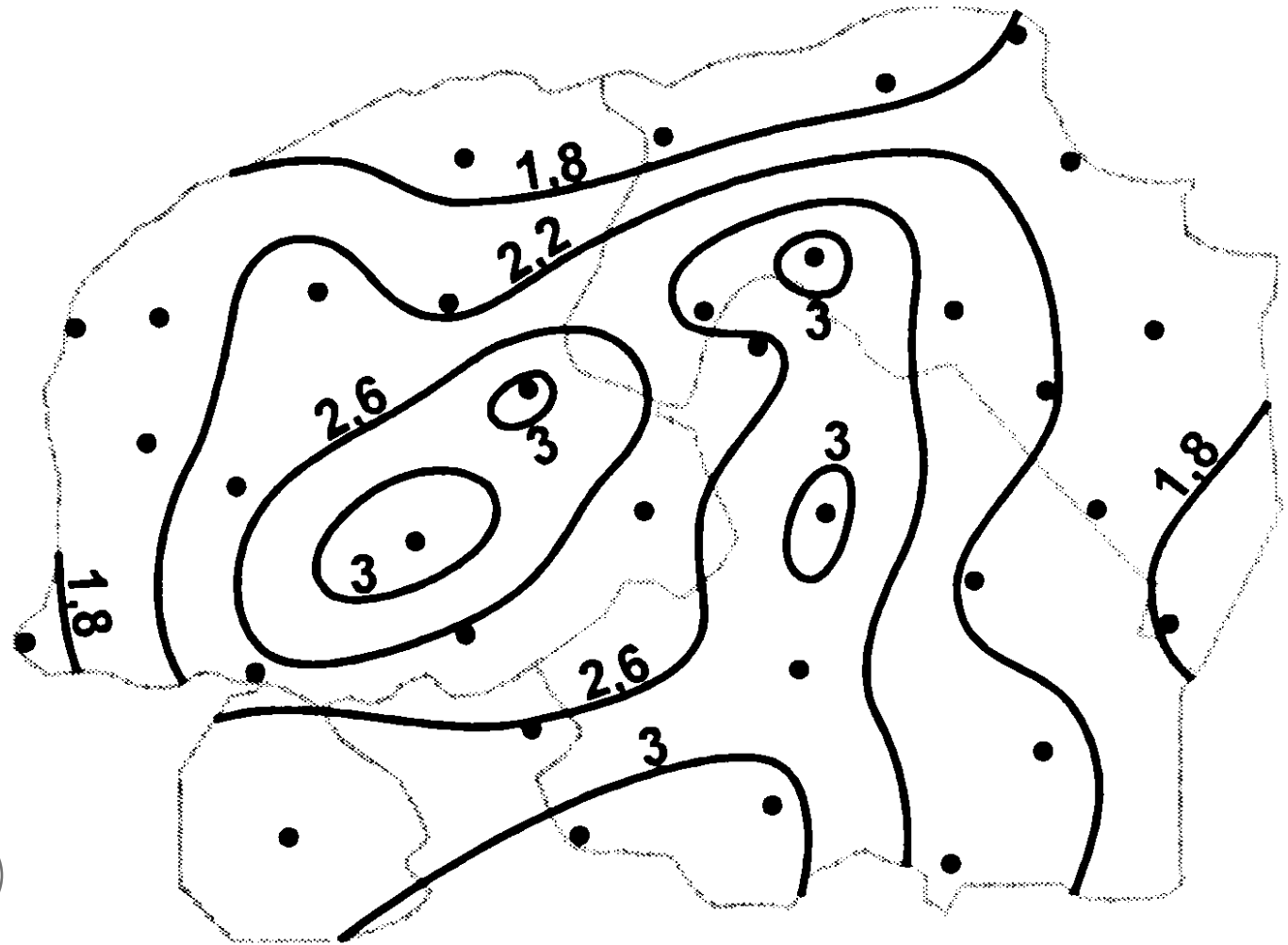
1. Groningen
2. Assen
3. Drachten
4. Hoogeveen
5. Meppel
6. Emmeloord
7. Heerenveen

Source:
Meester en Pellenburg
various publications

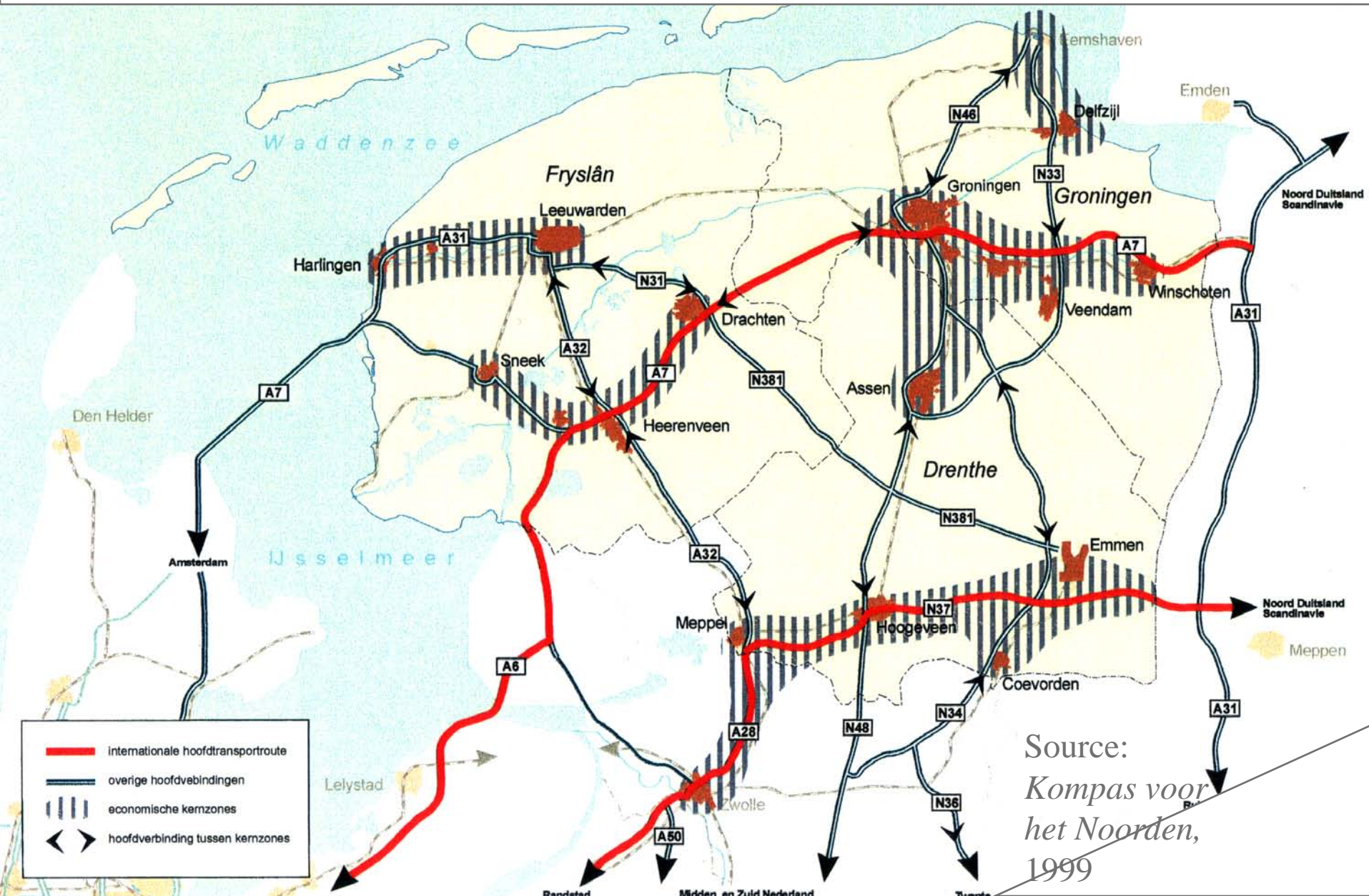
AVERAGE RATING OF LOCATIONS IN THE NORTHERN NETHERLANDS, 1997

1. Heerenveen
2. Meppel
3. Groningen
4. Hoogeveen
5. Assen
6. Drachten

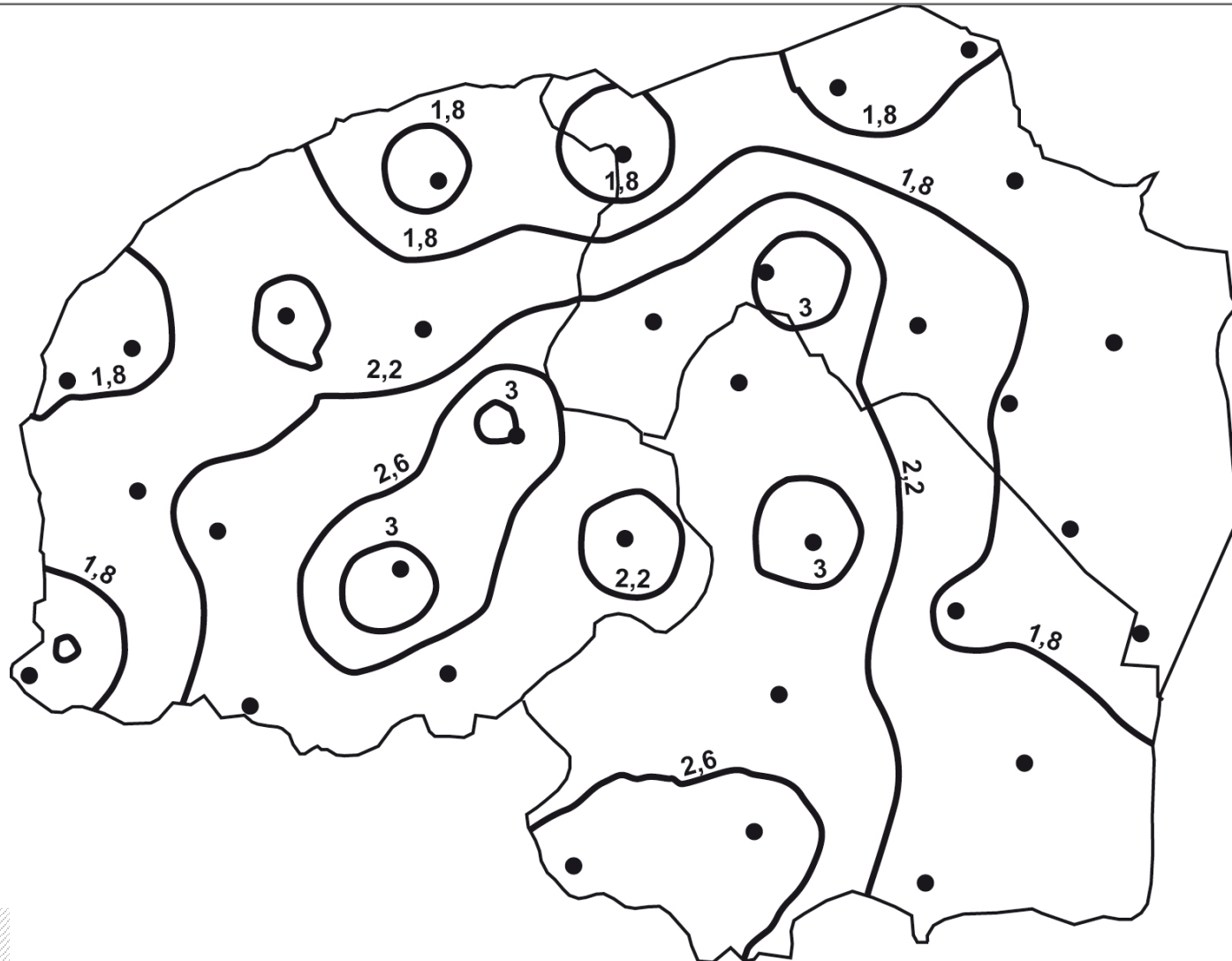

Source:
Meester en Pellenburg
Various publications

ECONOMIC CORE ZONES IN THE NORTHERN NETHERLANDS

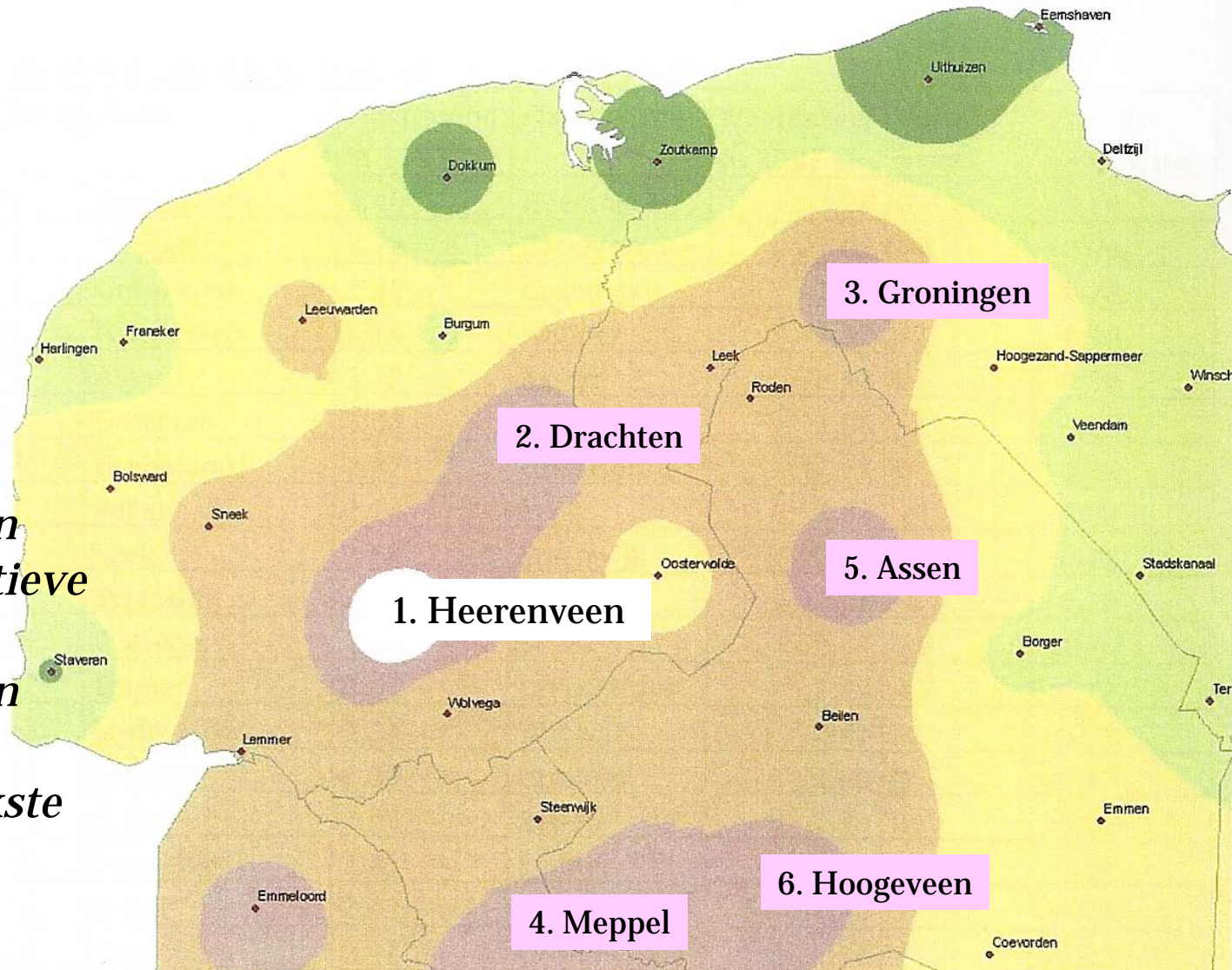

AVERAGE RATING OF LOCATIONS IN THE NORTHERN NETHERLANDS, 2007

AVERAGE RATING OF LOCATIONS IN THE NORTHERN NETHERLANDS, 2007

2007	(1997)
1. Heerenveen	(1)
2. Drachten	(6)
3. Groningen	(3)
4. Meppel	(2)
5. Assen	(5)
6. Hoogeveen	(4)

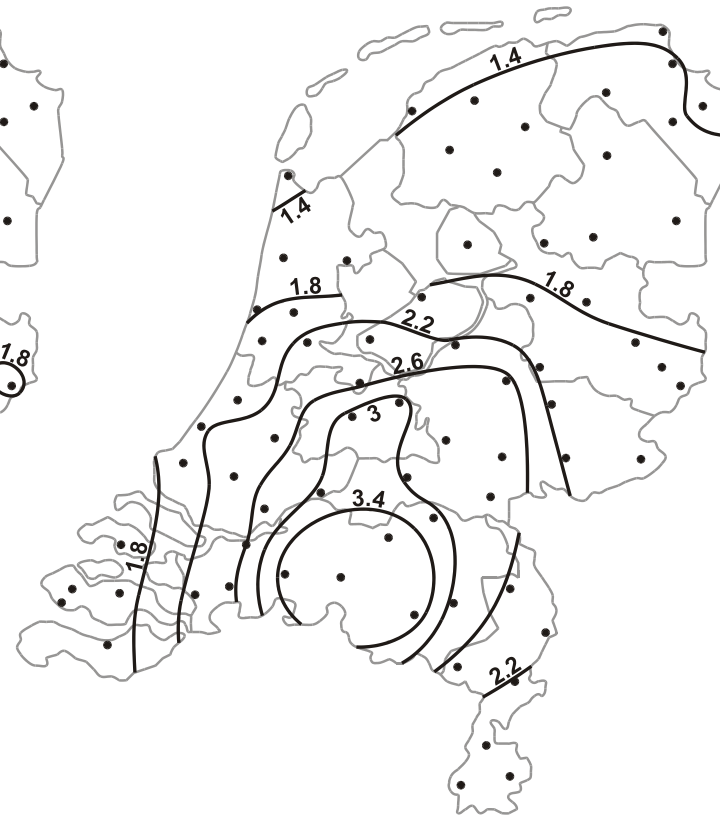
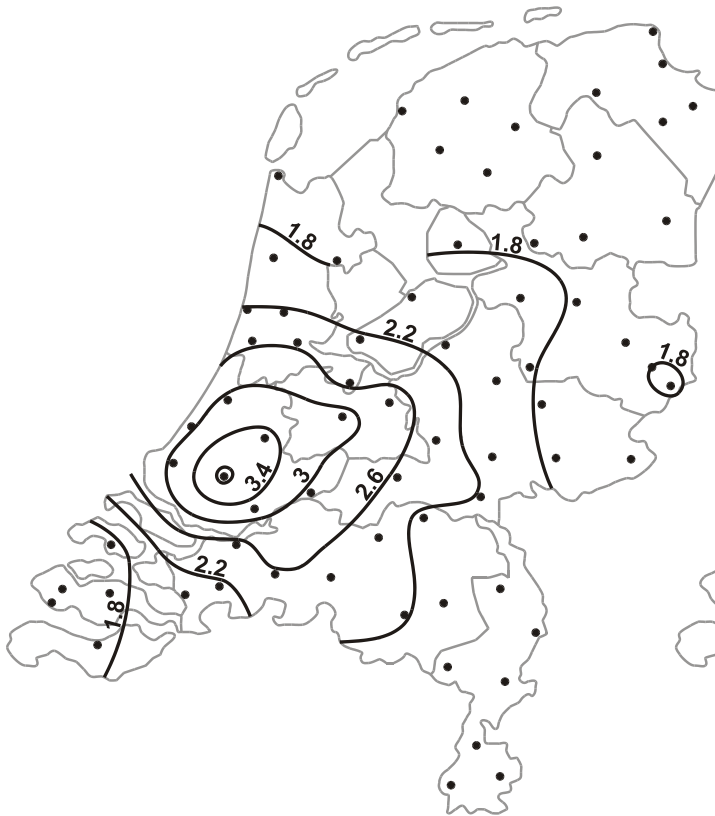
*Groningen en Assen
behouden hun relatieve
positie (3 en 5).
Binnen het Noorden
zijn Heerenveen en
Drachten hun sterkste
– en winnende –
concurrenten*

Waardering door ondernemers uit verschillende provincies

Zuid-Holland

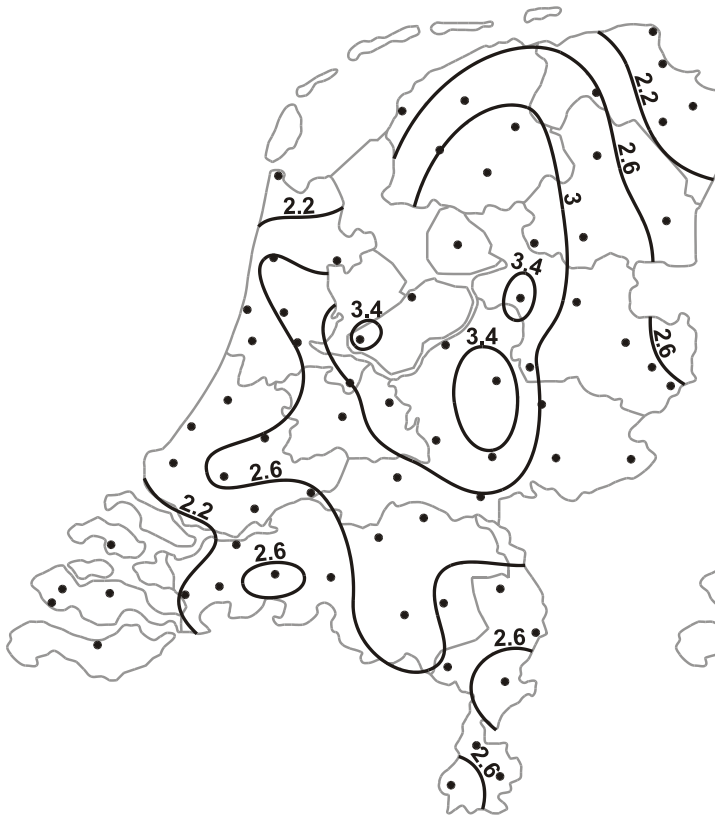
Noord-Brabant

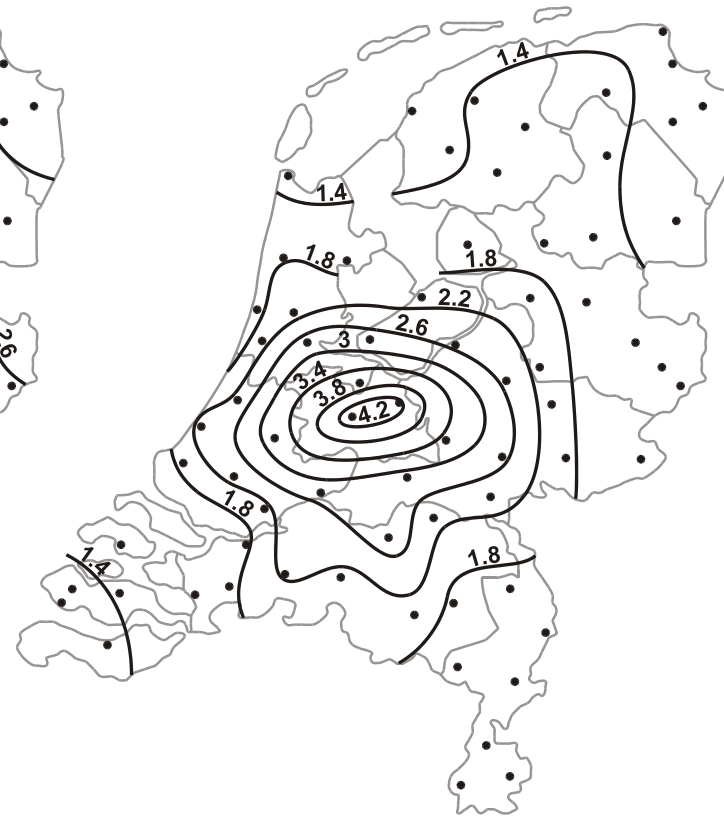

Waardering door ondernemers uit verschillende provincies

Friesland

Utrecht

Principal components

3: de agglomeratie-factor

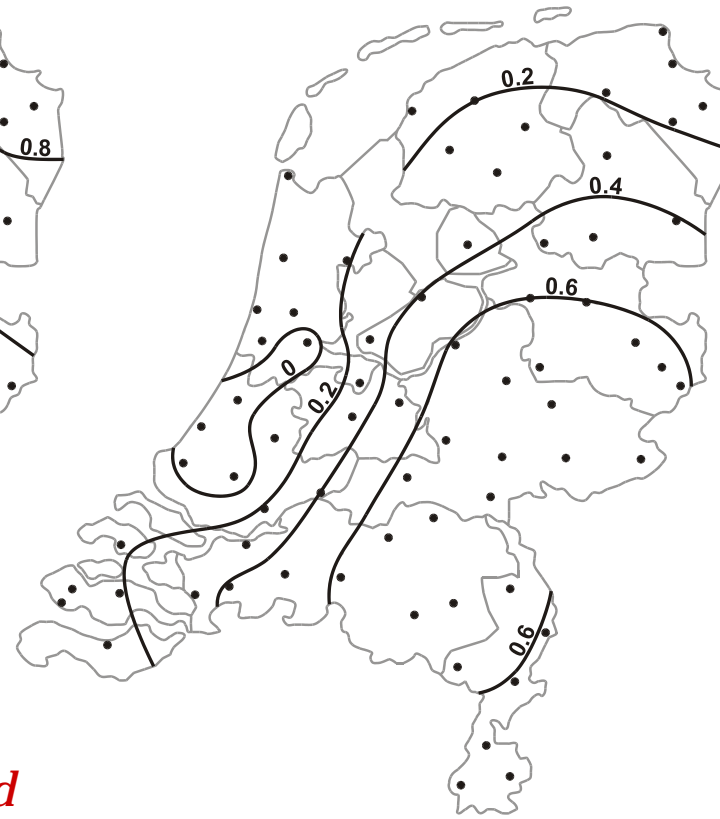

Principal components

1: centrale ligging

2: woonkwaliteit

*Harlingen en Delfzijl/Eemshaven zijn de
verst weg gelegen plaatsen van Nederland*

LOOKING FOR EXPLANATIONS: THE RESULTS OF FACTOR ANALYSIS

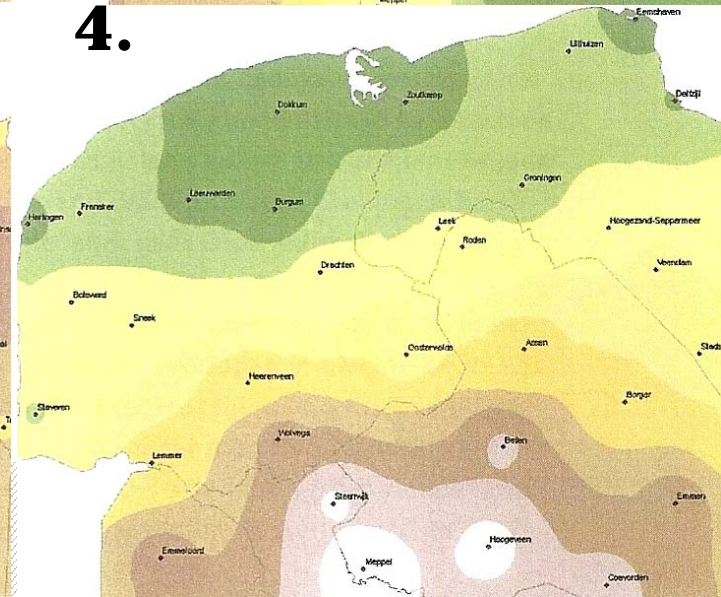
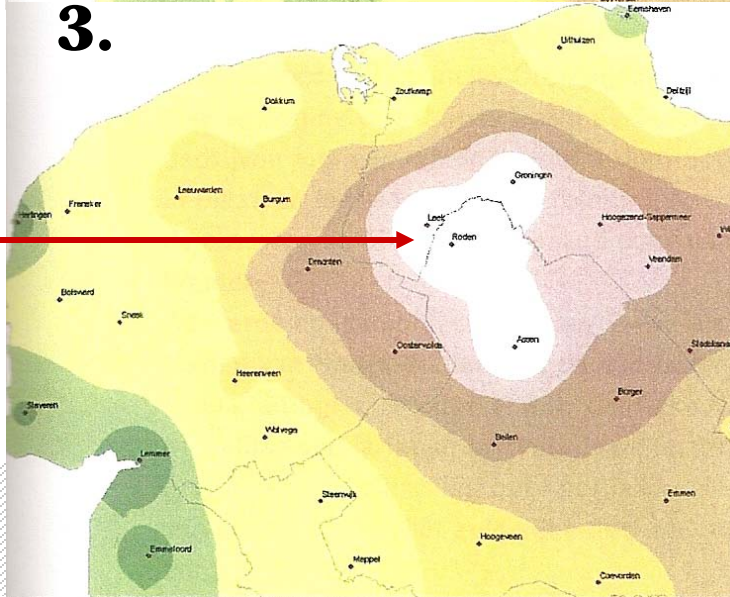
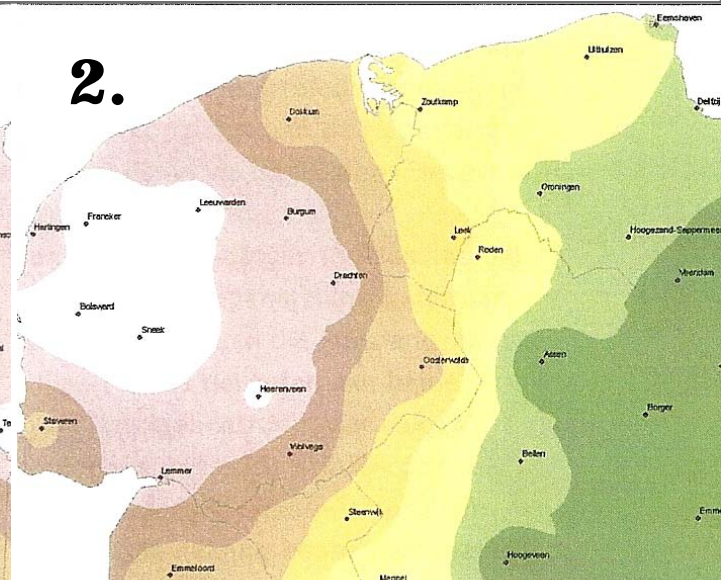
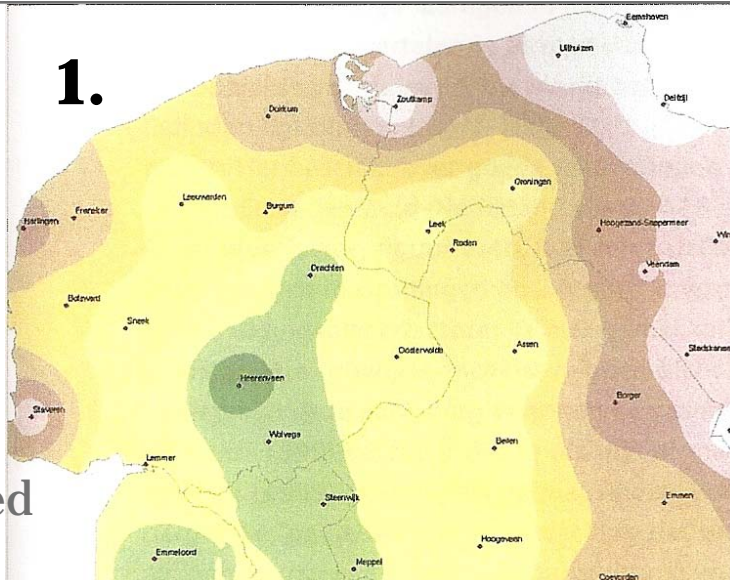
Factoren:

1. **Ligging** t.o.v. het nationale kerngebied

2. Friesland versus de rest van Noorden

3. **De Groningen-Aspen regio !!!!**

4. **Ligging** t.o.v. de rest van Nederland en Europa

Belangrijkste conclusie voor vandaag:

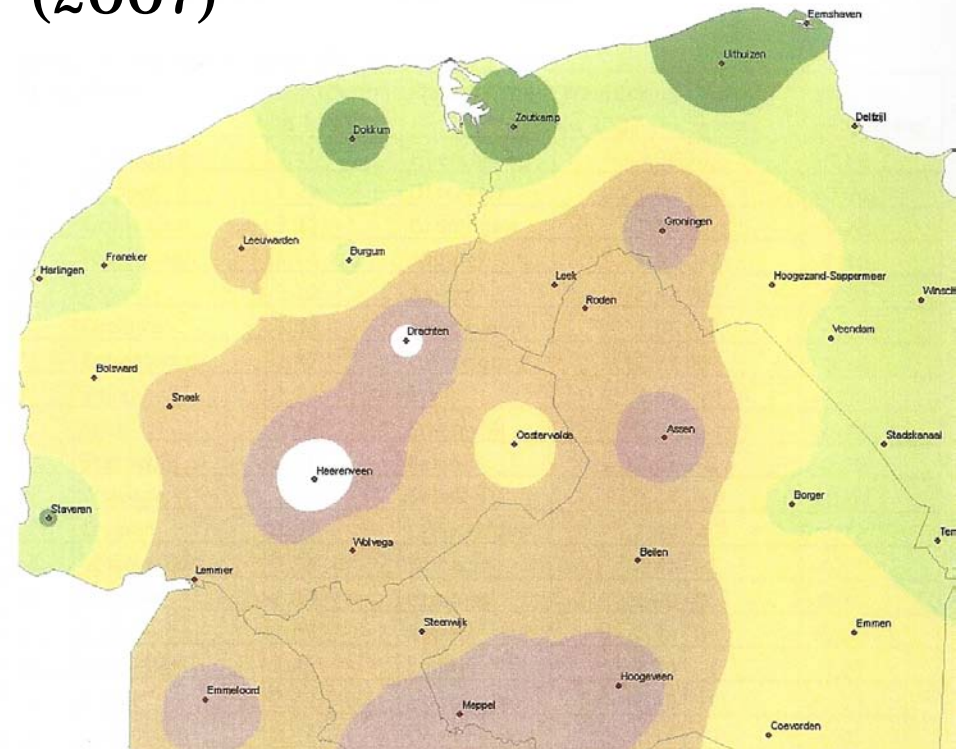
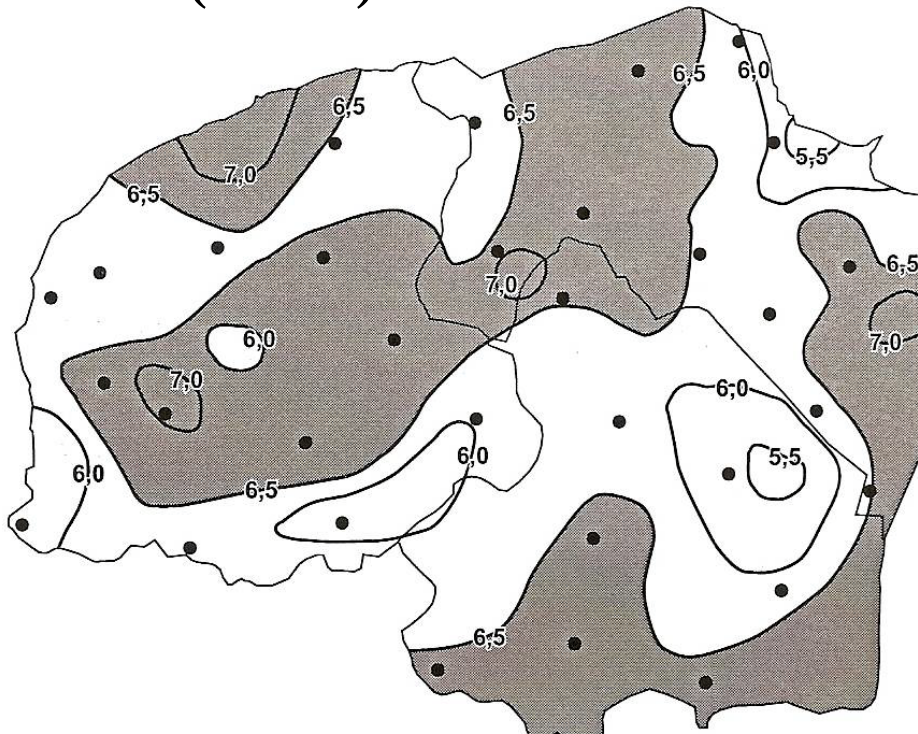
- › Zowel in de nationale als de regionale analyse blijken **ligging en bereikbaarheid** veruit de belangrijkste factoren te zijn bij de subjectieve waardering van vestigingsplaatsen

Toegift: het *Interne* versus het *externe* imago

Interne imago = mate van tevredenheid onder de ondernemers ter plaatse (2006)

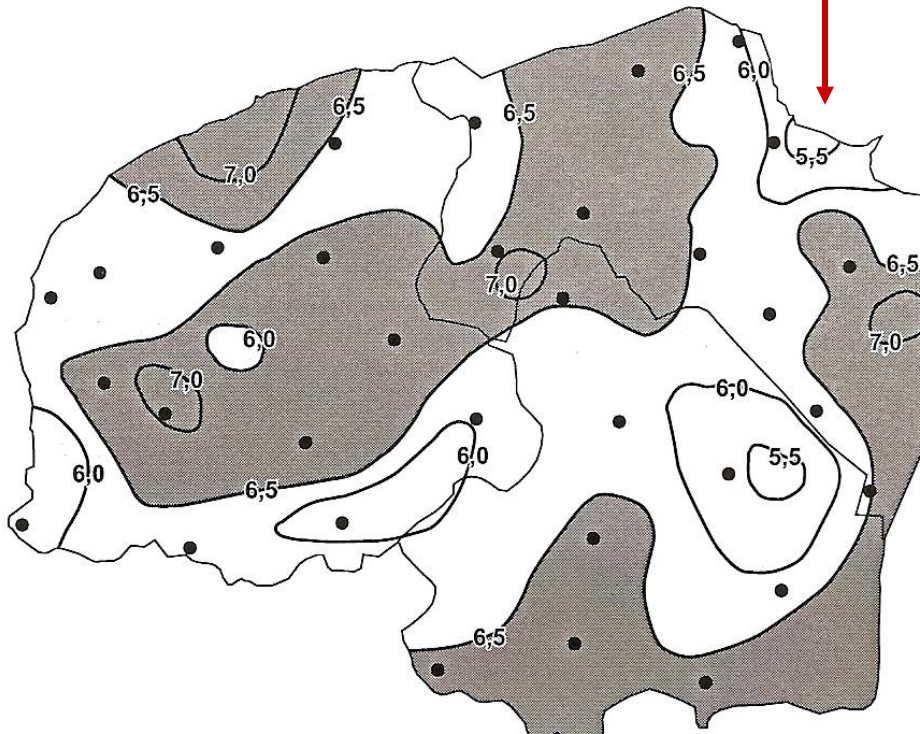
Globale overeenkomst tussen I en E: zone Heerenveen-Drachten-Groningen en Zuidwest Drenthe (2007)

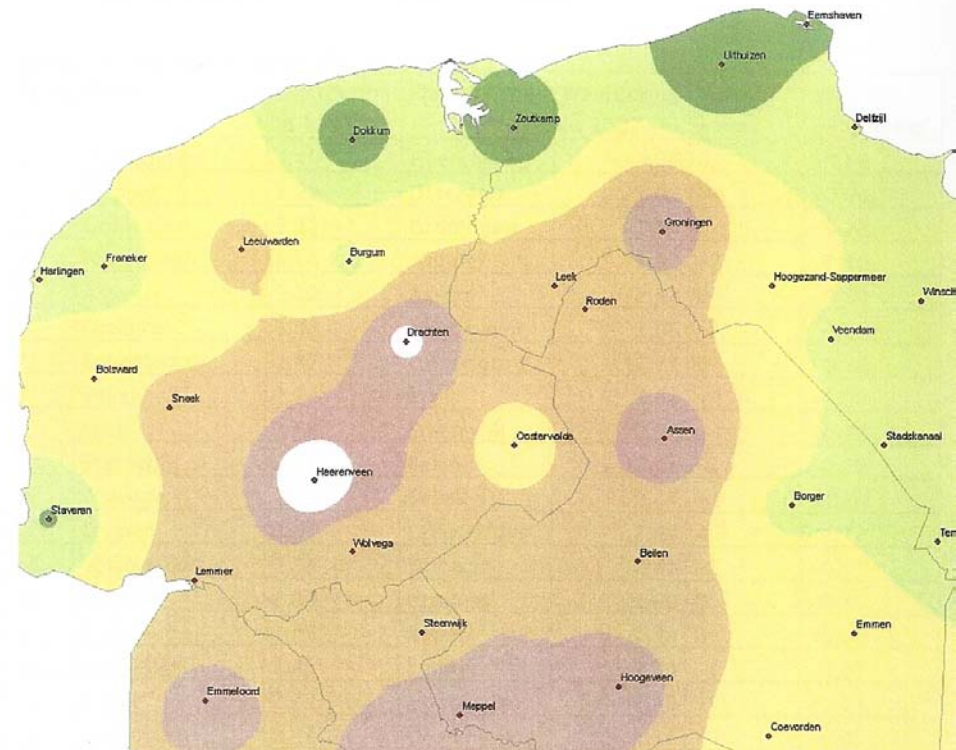
(lokale tevredenheid 2006)

Moeilijk te negeren: een kuil van lokale ontevredenheid in de Eemsmond

(externe beeldvorming 2007)

Die kuil correspondeert met de negatieve waardering van ondernemers elders in het Noorden

Eindconclusie:

- › De slechte bereikbaarheid van het Eemsmondgebied speelt een grote rol bij de minder gunstige waardering van de regio als vestigingsgebied voor bedrijven, zowel bij de lokale bedrijven, als in de beeldvorming bij bedrijven van elders in het Noorden en de rest van Nederland
- › Verbetering van de verbindingen met de Eemsmond dient prioriteit te hebben in het overheidsbeleid

Hartelijk dank voor uw aandacht